

KS. STANISŁAW SUWIŃSKI*

TORUŃ

**„CHRZEST ŚWIĘTY – DAR I WYZWANIE”.
SPRAWOZDANIE Z MIĘDZYNARODOWEJ KONFERENCJI TEOLOGICZNEJ,
TORUŃ 21–22 KWIETNIA 2016 ROKU**

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/TiCz.2016.024>

Międzynarodowa Konferencja Teologiczna została zorganizowana przez Katedrę Teologii Moralnej i Duchowości Wydziału Teologicznego UMK w Toruniu. Celem konferencji było ukazanie dziedzictwa duchowego, kulturowego i historycznego w aspekcie chrztu przyjętego przez księcia Mieszka I w 966 roku. Patronat honorowy nad konferencją objęli: biskup toruński dr Andrzej Suski, biskup włocławski dr Wiesław Mering oraz biskup pelpliński dr Ryszard Kasyna, Komitet Nauk Teologicznych przy PAN, Polskie Towarzystwo Teologiczne, WSD w Toruniu oraz tygodnik „Niedziela” – edycja toruńska. Należy także wspomnieć, że konferencja została wsparta środkami Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Gminy Miasta Toruń oraz firmy Nova Trading.

* Ks. dr hab. Stanisław Suwiński jest kapłanem diecezji toruńskiej i adiunktem w Katedrze Teologii Moralnej i Duchowości w UMK w Toruniu. W swoich badaniach zajmuje się duchowością chrześcijanina oraz różnymi kierunkami jej rozwoju (stanislaw.suwinski@umk.pl).

Dwudniowa konferencja rozpoczęła się 21 kwietnia Mszą św. pod przewodnictwem biskupa toruńskiego Andrzeja Suskiego, który w homilii powiedział, że chrzest to nie tylko dar, ale także zadanie na całe życie chrześcijańskie. Ksiądz biskup podkreślił również, że jesteśmy wezwani do głoszenia Ewangelii, dzielenia się Chrystusem z innymi, tak aby już tu na ziemi budować królestwo Boże.

Jedenastu prelegentów z czterech krajów Europy podjęło wieloaspektowo refleksję nad tajemnicą chrztu św. „Chcieliśmy spojrzeć na chrzest z różnych płaszczyzn: historycznej, biblijnej, teologicznej, ale przede wszystkim z perspektywy praktycznej, doświadczenia bycia chrześcijaninem” – zapewniał podczas otwarcia konferencji dziekan Wydziału Teologicznego UMK w Toruniu, ks. prof. dr hab. Dariusz Kotecki. Należy także zatrzymać się z uwagą nad tajemnicą sakramentu chrztu św., a tym samym odkryć piękno łaski i daru nowego życia, którym Bóg nas obdarował. Jednocześnie powinniśmy poczuć się wezwani do dawania świadectwa wiary chrześcijańskiej, jak podkreślali ks. dr hab. Stanisław Suwiński i ks. dr hab. Zbigniew Wanat – kierownicy konferencji, adiunkci Katedry Teologii Moralnej i Duchowości Wydziału Teologicznego UMK. Oni także przewodniczyli obradom pierwszego dnia konferencji.

Pierwszy prelegent, ks. prof. dr hab. Waldemar Chrostowski z Warszawy (UKSW), swój wykład „Dlaczego można mówić o chrzcie Polski? Biblijne podstawy teologii narodu” rozpoczął od rozumienia genezy narodu pytaniem: czy sama struktura i organizacja plemienna skutkowałaby utworzeniem narodu? Przecież wiele plemion słowiańskich, które nie przyjęły chrztu, zginęło bezpowrotnie. To prawda, że chrzest Mieszka nie objął od razu wszystkich, ale rozpoczął dzieło ewangelizacji. Chrzest nie tylko zmienia człowieka, ale opromienia kulturę. „Nie było Polski innej niż chrześcijańska” – mówił ksiądz profesor. Nawiązując do biblijnego opisu z Księgi Wyjścia, podkreślił, że w narodzie liczy się nie tylko wspólne pochodzenie, ale także wspólnota, którą tworzą więzi innego rodzaju. Z Egiptu wyszedł lud niewolników, który nie miał świadomości swojej tożsamości. Dopiero po przyjęciu Prawa z rąk Mojżesza Żydzi stali się narodem, bo otrzymali swoją tożsamość. Każdy Żyd przeżywa dzień nadania Prawa na Synaju nie tylko jako święto religijne, ale jako święto narodowe. Również na wydarzenie, jakim był chrzest Polski, należy patrzeć jako na akt założycielski narodu i państwa. Zastanawiając się, co

Polacy otrzymali dzięki przyjęciu chrztu, warto także postawić pytanie: co zyskał Kościół przez to, że Polacy przyjęli chrzest? Zyskał szczególnie wkład w dzieje chrześcijaństwa – dodał ks. prof. Chrostowski.

Ksiądz prof. dr hab. Dariusz Kotecki (UMK) podjął zagadnienie chrztu w wykładzie „Chrzest w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego z perspektywy biblijnej” i w tej perspektywie ukazał tożsamość determinującą ochrzczonego do pracy nad sobą, aby pogłębiać zobowiązania chrzcielne. Jezus Chrystus, posyłając uczniów w świat, nakazał im udzielać chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Jezus objawia się jako Ten, który ma władzę i nakazuje apostołom czynić uczniami wszystkie narody. Owo czynienie uczniami dokonuje się poprzez udzielanie chrztu i nauczanie. Udzielanie chrztu „w imię...” wskazuje na pewną dynamikę, ukierunkowanie. Być zanurzonym „w imię...” oznacza zanurzenie w tożsamości Boga. Chrzest jest aktem przynależności do Boga, który objawia się jako Ojciec, Syn i Duch Święty. Chrzestianin zanurzony w tajemnicy Boga, który jest Ojcem, zostaje wezwany do stawania się doskonałym jak Ojciec w relacji do bliźniego i uwolnienia się od rzeczy materialnych, bo te Ojciec zapewnia swoim dzieciom. Być ochrzczoneym „w imię Syna” oznacza gotowość utożsamienia się z Synem, włączenia się w Jego los i przyjęcie Jego sposobu egzystowania. Wejście w tę egzystencję oznacza przyjęcie postawy służby, aż do całkowitego uniżenia i śmierci. „Chrzest to ryt przejścia. Człowiek w momencie chrztu otrzymuje nową tożsamość, która jest związana z tożsamością samego Jezusa” – mówił ks. prof. Kotecki. Chrzest sprawia także przynależność człowieka do Ducha Świętego. „Być ochrzczoneym w Duchu Świętym to otrzymać tożsamość syna, któremu zostały odpuszczone wszystkie grzechy” – podkreślił prelegent, wskazując na moment śmierci Chrystusa jako czas wylania Ducha Świętego, który jest owocem męki. Woda wypływająca z boku Chrystusa jest w Ewangelii wg św. Jana symbolem Ducha Świętego, który zostaje dany człowiekowi jako dar na odpuszczenie grzechów. Jak wprowadzić tę tajemnicę w swoje życie? Doskonałą odpowiedzią są losy męczenników, także tych współczesnych. Oddać swoje życie to znaczy być zanurzonym „w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego”.

„Początki chrześcijaństwa w państwie Piastów w źródłach archeologicznych” – ten temat podjęła prof. dr hab. Hanna Kócka-Krenz z Poznania (UAM). Przekonywała słuchaczy, że pierwsza kaplica powstała

na Ostrowie Tumskim w grodzie Mieszka I i była ozdobiona obrazem mozaikowym nad ołtarzem. Była ona niewielka, miała zaledwie 10 m, ale badania wskazują, że przy jej powstaniu pracowali twórcy greccy. Wskazuje to na troskę pierwszych władców o piękno obiektów sakralnych. Badania archeologiczne wskazują także, że konsekwencją przyjęcia chrztu przez Mieszka I było rozwijające się szkolnictwo oraz pojawienie się funkcji kanclerza, a przez to początki dokumentacji wydarzeń. Dowodem na to są odnalezione bulle, na których widnieją podobizny oraz imiona króla Bolesława Chrobrego i bpa Wojciecha.

Kolejni prelegenci pierwszego dnia obrad poruszyli m.in. problem ekumenizmu oraz wskazali na chrzest jako fundament życia chrześcijańskiego. Profesor dr hab. Jana Moricová z Katolickiego Uniwersytetu w Ružomberku (Słowacja) w swoim wystąpieniu nt. „Wymiaru ekumenicznego sakramentu chrztu z uwzględnieniem sytuacji na Słowacji” na przykładzie swego kraju wskazała, w jaki sposób dziś radzą sobie tam wierni wielu obrządków religijnych, zachowując jedność wymiaru chrzcielnego. To, jakże ważne z punktu widzenia ekumenicznego, zagadnienie pogłębił ks. prof. dr hab. Anton Adam z Uniwersytetu Komenskiego w Bratysławie (Słowacja), podejmując temat: „Usprawiedliwienie a personalistyczny charakter sakramentu chrztu”.

Z kolei ks. prof. Pablo Blanco z Uniwersytetu w Pampelunie (Hiszpania) w swoim wystąpieniu nt. „Wiara, chrzest i przynależność do Kościoła. Chrzcielny fundament bycia chrześcijaninem” zwrócił uwagę na konieczność wiary i chrztu jako warunków przynależności do Kościoła. Jego stwierdzenie, że wiara rodzi się z rytu, wywołało ciekawą dyskusję. Większość z nas zna stwierdzenie św. Pawła, że wiara rodzi się z tego, co się słyszy, jak zatem rozumieć stwierdzenie, że wiara rodzi się z rytu? Ksiądz prof. Blanco wskazał, że chrzest jest bardzo ważnym etapem na drodze wiary. Z chwilą chrztu kończy się pewien etap, a rozpoczyna nowy. „Chrzest jest pewnego rodzaju pieczęcią, która potwierdza to, co się stało między człowiekiem i Bogiem” – mówił. Wiara jest swoistą wizją, sposobem widzenia Boga. Dzięki wierze mamy możliwość innego spojrzenia na życie. Wiara, która rodzi się ze słyszenia, prowadzi do przyjęcia chrztu. Od chrztu wiara staje się głębszym widzeniem i poznawaniem Boga. „W sakramencie chrztu Kościół potwierdza wiarę jako osobistą relację z Bogiem, która zrodziła się w człowieku, i wprowadza

w nowy wymiar wiary, która ma się objawiać w relacji do braci” – dodał ks. prof. Blanco.

Pracownik Sekretariatu Stanu (w sekcji łacińskiej) w Watykanie, ks. dr hab. Waldemar Turek, prof. Uniwersytetu Urbaniana (Włochy) podjął temat „Chrztu w ujęciu św. Augustyna: wybrane zagadnienia liturgiczne i teologiczne”, wskazując w nim na istotne elementy chrzcielne w początkach chrześcijaństwa, których konsekwencje są obecne w Kościele po dziś dzień.

Obrady pierwszego dnia konferencji zakończyły się dyskusją i wygłoszeniem komunikatów w dwóch grupach: tożsamościowo-kulturowej oraz teologiczno-społecznej. Komunikaty wygłosiły następujące osoby: o. dr hab. Mieczysław C. Paczkowski prof. UMK, WT UMK; ks. dr hab. Krzysztof Krzemiński WT UMK; ks. dr Przemysław Sawa WT UŚ; mgr Małgorzata Lisecka WT UMK; ks. dr hab. Wiesław Łużyński WT UMK; ks. dr hab. Zbigniew Zarembski WT UMK; mgr Karolina Olszewska WT UMK; mgr Agnieszka. Laddach WNH UMK.

Obrady drugiego dnia Międzynarodowej Konferencji Teologicznej rozpoczęły się Mszą św. w kaplicy wydziałowej pod przewodnictwem księdza dziekana, a od godz. 10.00 prelegenci skupili się na kwestiach moralnych, mistyczno-duchowych oraz pastoralnych w obrębie daru łaski chrztu. Obrady prowadził kierownik Katedry Teologii Moralnej i Duchowości Wydziału Teologicznego UMK, ks. prof. dr hab. Ireneusz Werbiński.

Pierwszy prelegent, ks. prof. KUL dr hab. Tadeusz Zadykowicz z Lublina (KUL JP II), w wystąpieniu nt. „Chrystopraksyzmu doktryny chrzcielnej” zwrócił uwagę na kwestie moralne związane z sakramentem chrztu. Podkreślił, że mówiąc o chrzcie, trzeba mieć na względzie zastosowania praktyczne, które z perspektywy teologii moralnej przybierają formę chrystopraksyzmu doktryny chrzcielnej. „Chodzi o praktyczne konsekwencje przyjętego chrztu” – mówił ks. prof. Zadykowicz. Konsekwencje te wynikają z nowości, jakiej doświadcza człowiek ochrzczony. Chrzest niesie ze sobą wskazania etyczne dotyczące postępowania względem Boga, bliźniego i samego siebie. Postępowanie człowieka i jego życie moralne ma być zgodne z otrzymanym na chrzcie powołaniem. Chrzest wywołuje głęboką zmianę w człowieku, dlatego od tego momentu ochrzczony skierowany jest ku temu, co w górze, i jest wezwany do nieustannego „zdobywania” Chrystusa i „zanurzania” się w Nim. „Sakrament chrztu

odśłania wspólnotowy wymiar życia chrześcijańskiego” – podkreślił prelegent. Owo wspólnotowe życie wzywa do konkretnych postaw i czynów. Są to: życie w świętości, nawracanie się, czynienie dobra oraz odrzucenie wad i wyzbycie się kłamstwa. Chrześcijanin jest wezwany także do budowania jedności poprzez odpowiedzialność za wspólnotę Kościoła. „Jedność buduje się przez konkretne postawy, którymi są pokora, cichość i wszechogarniająca miłość” – dodał ksiądz profesor. „Przez chrzest człowiek uczestniczy w pięknie, którym go Bóg obdarzył” – mówił, podkreślając, że chrzest wzywa nas do nowego widzenia i traktowania samego siebie. Człowiek poprzez chrzest jest wezwany do pomnażania cnót, doskonalenia się także w wymiarze doczesnym. Doktryna musi posiadać swój wymiar praktyczny, a praktyka musi być zakorzeniona w doktrynie. W przeciwnym wypadku możemy doświadczać moralizatorstwa lub rubrycystycznego traktowania życia.

Kolejnym prelegentem był ks. prof. dr hab. Stanisław Urbański z Warszawy (UKSW), który swoje wystąpienie poświęcił zagadnieniu rozwoju życia mistycznego w kontekście chrztu, tytułując swój wykład: „Chrzest «bramą» życia mistycznego”. Chrzest jest początkiem drogi miłości, która wspierana wiarą i nadzieją, prowadzi do doskonałego umiłowania Boga. Chrzest rozpoczyna proces życia duchowego, a jego rozwój jest możliwy dzięki miłości Boga, którą człowiek został obdarowany w chrzcie świętym – wyjaśnił mówca. Najpełniej człowiek odpowiada na tę miłość poprzez modlitwę. Dzięki współpracy z Bogiem przechodzi na wyższy poziom modlitwy poprzez medytację i kontemplację aż do zjednoczenia z Bogiem, zwanego małżeństwem duchowym.

Ksiądz prof. dr hab. Paweł Bortkiewicz z Poznania (UAM) mówił na temat implikacji tożsamości kulturowej chrztu Polski według Jana Pawła II. Podjął się tematu „Słowiański pośród Latynów, łaciński pośród Słowian. Implikacje tożsamości kulturowej chrztu Polski”. Polska nie ma przedchrześcijańskiej historii – mówił ks. prof. Bortkiewicz. Jesteśmy chrześcijanami i dziećmi narodu słowiańskiego, który kształtował się na pograniczu dwóch kultur. Polacy jako naród słowiański przyjęli pod wpływem łaciny (w odróżnieniu od innych narodów słowiańskich) zmiany językowe, takie jak ustalenie akcentu stałego na drugą sylabę od końca, wyzbycie się słów będących zbitką dwóch wyrazów. Wnieśliśmy jako Polacy do świata zachodniego umiejętność rozwiązywa-

nia konfliktów nie mieczem, a słowem, czy też właściwie rozumianą tolerancję.

Kolejny prelegent, ks. prof. dr hab. Mirosław Mróz z Torunia (UMK), wygłosił wykład zatytułowany „Chrzest odrodzenia: logika wiary i miłosierdzia”. Swoje wystąpienie oparł na katechezie chrzcielnej św. Tomasza z Akwinu i komentarzu do trzeciego rozdziału Ewangelii wg św. Jana. Nowe narodzenie jest „narodzeniem z góry”, które pochodzi od Boga. Nie oznacza ono ponownych narodzin, ale odrodzenie duchowe, którego sprawcą jest Bóg – mówił prelegent. Człowiek przed chrztem jest jak niemy i głuchy, a w momencie chrztu otrzymuje Bożą mowę i może do Boga powiedzieć „Abba, Ojcze”. Człowiek podczas chrztu słyszy słowa, które Bóg wypowiedział nad Jezusem: „Tyś jest mój Syn umiłowany”. Według św. Tomasza powiedzieć komuś: *amor* – kocham, to tak jakby powiedzieć mu: nie umrzesz. W chrzcie zatem Bóg mówi do człowieka: nie umrzesz!

Zwieńczeniem drugiego dnia konferencji była dyskusja i wygłoszenie komunikatów w dwóch grupach: moralno-duchowej oraz liturgiczno-pastoralnej. Komunikaty wygłosiły następujące osoby: ks. dr hab. Daniel Brzeziński WT UMK; ks. dr hab. Maciej Olczyk WT UAM; ks. dr hab. Stanisław Suwiński WT UMK; ks. mgr Michał Kossowski WT UMK; ks. dr Dominik Jan Domin; dr Krzysztof Pilarz WT UMK; mgr Katarzyna Pętlicka WT UMK; mgr Natalia Grochowska WPK UKSW; mgr Paweł Szumski WT US; mgr Jakub. Woźniak WT UMK.

Międzynarodowa Konferencja zgromadziła około 250 słuchaczy: profesorów, doktorantów, studentów oraz wszystkich zainteresowanych przeżywaniem 1050 rocznicy chrztu Polski, zarówno na polu akademickiego dyskursu, jak i osobistego doświadczenia wiary.

W ramach konferencji otworzono również wystawę „Promesa”. Jej ideą jest refleksja nad sakramentem wtajemniczenia chrześcijańskiego, jakim jest chrzest św. Prezentowane prace są wybrane spośród dorobku toruńskich artystów. Otwarcie wystawy podczas konferencji jest inauguracją na Wydziale Teologicznym UMK artystycznej przestrzeni ekspozycyjnej pod nazwą „U teologów – Akademicka Przestrzeń Sztuki”. Kuratorem wystawy jest prof. Mirosława Rochecka (UMK). (Wystawa „Promesa” potrwa do 15 czerwca br. i można ją oglądać w gmachu Wydziału Teologicznego UMK przy ul. Gagarina 37 w Toruniu codziennie [z wyjątkiem niedziel i dni świątecznych] w godz. od 8.00 do 20.00).